

מלחמת ששת הימים (1967)

היסטוריה ממלכתי | שאלון 022261

מצגת לימוד לבגרות

שקף 1 מתוך 32

יחידה 1

מלחמת ששת הימים

יחידה 2

מלחמת ששת הימים (1967) / מלחמת יום הכיפורים (1973)

יחידה 3

מלחמת ששת הימים (1967)

מלחמת ששת הימים

יחידה 1

1 נאצר יזם כמה צעדים תוקפניים נוספים

סגירת מצרי טיראן וקשירת מערכת בריתות צבאיות עם ירדן ועירק.
נאצר הכריז על גיוס כלכלי ותגבר את כוחותיו.
מנהיגי מדינות ערב ניהלו מלחמת תעמולה, איימו להשמיד את ישראל והכריזו שייצאו למלחמה נגדה

2 אובדן שטחים

סוריה איבדה את רמת הגולן, מצרים את רצועת עזה ומדבר סיני, ירדן את מזרח ירושלים ואת הגדה המערבית.
פגיעה ביוקרת מנהיגי המדינות; ירידה ביוקרתו של נאצר מנהיג העולם הערבי.
תמורות במפלגת הבעת' בסוריה ועליית אסד לשלטון.

1 אובדן שטחים - המשך

דעיכת החלום על הקמת אימפריה ערבית אחת.
מצרים ניתקה את היחסים הרשמיים עם ארצות הברית בטענה שהיא סייעה לישראל.
הגברת התמיכה באש"ף ודרישה להקמת מדינה פלסטינית

2 ההישגים הטריטוריאליים

השטח של מדינת ישראל גדל פי שלושה משטחה ערב המלחמה; ההתרחבות הטריטוריאלית העניקה לישראל עומק אסטרטגי.
התאפשרו הגישה למקומות הקדושים ואיחוד ירושלים שהיו הגשמת חלום.
העלייה ביוקרתה הצבאית של מדינת ישראל ברחבי העולם

2 מעורבות המעצמות

ברית המועצות העבירה לסוריה ולמצרים מידע שגוי — שישראל מרכזת כוחות מול סוריה. ברית חוסיין-נאצר. התחושה של סוריה ומצרים שישראל חלשה וזו שעת כושר לחידוש המלחמה נגדה, בגלל חילופי השלטון בישראל, הדימוי של לוי אשכול בעיני הציבור בארץ והמיתון הכלכלי הקשה במשק הישראלי.

1 פעולות של נאצר שהפרו את הסכמי 1957

ריכוז כוחות מצריים בסיני, סגירת מצרי טיראן ופינוי כוח האו"ם מסיני. מלחמת התעמולה שניהל נאצר נגד ישראל והאיומים שלו להשמיד אותה הגבירו את המתיחות בין ישראל ובין מצרים

1 מעורבות המעצמות - המשך

גיוס כוח המילואים בישראל ושבועות של "המתנה", לחץ של הצבא ושל דעת הקהל על הממשלה בישראל ובמצרים לצאת למלחמה. כישלון הניסיונות הדיפלומטיים להביא לסיום המשבר

2 אבדות רבות לצבאות ערב

הרוגים רבים (כ-20,000), אובדן ציוד רב. שטחה של ישראל גדל פי שלושה. צה"ל כבש את רמת הגולן מידי סוריה, את רצועת עזה ואת מדבר סיני מידי מצרים ואת מזרח ירושלים, רמאללה, שכם, ג'נין, חברון ובית לחם מידי ירדן.

כמיליון ערבים נוספו לתחומי שליטתה של מדינת ישראל.

אבדות רבות לצבאות ערב - המשך
התרחבות גבולות מדינת ישראל ביבשה.
איחוד ירושלים המזרחית עם חלקה המערבי.
כיצד הביאו תוצאות המלחמה למחלוקות אידאולוגיות בחברה הישראלית:

מלחמת ששת הימים (1967) / מלחמת יום הכיפורים (1973)

יחידה 2

1 לצבאות ערב אבדות רבות

הרוגים רבים (כ-20,000), אובדן ציוד רב. שטחה של ישראל גדל פי שלושה. צה"ל כבש את רמת הגולן מידי סוריה, את רצועת עזה ואת חצי האי סיני מידי מצרים ואת מזרח ירושלים, רמאללה, שכם, ג'נין, חברון ובית לחם מידי ירדן. כמיליון פלסטינים נוספו לתחומי שליטתה של מדינת ישראל.

2 לצבאות ערב אבדות רבות - המשך

התרחבות גבולות מדינת ישראל ביבשה. איחוד ירושלים המזרחית עם חלקה המערבי

1 המחיר הכבד

מספר גדול של נפגעים בשעות הראשונות של המלחמה, אבדות כבדות בסופה (הרוגים, פצועים, שבויים).
אובדן ציוד צבאי רב ופגיעה בכושר של הצבא

2 שינויים במפה הפוליטית

התפטרות שר הביטחון (משה דיין),
ומאוחר יותר התפטרות של ממשלת גולדה מאיר. הביקורת הציבורית המתמשכת על הממשלה סללה את הדרך למהפך הפוליטי של 1977, שבעקבותיו עלתה לשלטון מפלגת הליכוד בראשות מנחם בגין.
הקמה של "גוש אמונים" ושל "שלום עכשיו" ופעילותן

מלחמת ששת הימים (1967)

יחידה 3

1 פעולות של נאצר

ריכוז כוחות מצריים בסיני, סגירת מצרי טיראן ופינוי כוחות האו"ם מסיני.
מלחמת התעמולה שניהל נאצר נגד ישראל והאיומים שלו להשמיד אותה.
ברית חוסיין-נאצר.

2 פעולות של נאצר - המשך

כניסת כוחות עירקיים לירדן

1 הכנות למגננה אזרחית

חפירת תעלות מסתור, הכנת מקלטים, תרגילי התגוננות, הכשרת בתי קברות המוניים.
התגייסות נשים ונוער להחלפת הגברים בעבודה ובשמירה.
לחץ ציבורי להקמת ממשלת אחדות לאומית

2 בתחום הכלכלה

האצת המעבר ממיתון לשגשוג כלכלי; בנייה רחבת היקף; השקעות מחוץ לארץ, עלייה ברמת החיים

מלחמת ששת הימים (1967) - המשך

1 בתחום היחסים הבין-לאומיים

עליית קרנה וחשיבותה של מדינת ישראל בעיני ארצות הברית, שהחלה לראות בה נכס אסטרטגי במזרח התיכון; ניתוק היחסים עם ברית המועצות וגרורותיה; התקררות היחסים עם צרפת, שהייתה ספקית הנשק העיקרית של ישראל עד אז; החלטה 242, הקובעת שנסיגה משטחים תתרחש רק עם חתימה על הסכם שלום

2 בתחום החברה

מעבר מחרדה קיומית להרגשת ביטחון ועוצמה; התחיל הוויכוח בחברה הישראלית בעניין השטחים שנכבשו ובעניין הפלסטינים; גידול ניכר בהיקף העלייה לארץ

מלחמת ששת הימים (1967) - המשך

1 בתחום הביטחון

ההתרחבות הטריטוריאלית העניקה לישראל יתרונות טופוגרפיים ואסטרטגיים (תצפית מרמת הגולן ומהחרמון בצפון, תצפית מהרי יהודה והשומרון על מישור החוף, שימוש בשטחי סיני לאימונים צבאיים); הוקמו בסיסים צבאיים לאורך קווי הגבול החדשים; חודשים ספורים לאחר המלחמה פרצה מלחמת "ההתשה"; בתגובה בנתה ישראל קווי ביצורים לאורך התעלה (קו בר־לב)

2 בתחום החברתי/פוליטי

מעבר מחרדה קיומית להרגשת ביטחון ועוצמה; התחיל הוויכוח בחברה הישראלית בנוגע לשטחים שנכבשו ובנוגע לפלסטינים; גידול ניכר בהיקף העלייה לארץ

3 מפת גבולות ישראל לפני מלחמת ששת הימים

קרדיט: שאלון 2261

מלחמת ששת הימים (1967) - המשך

2 מפת מלחמת ששת הימים, 1967

קרדיט: שאלון 2261

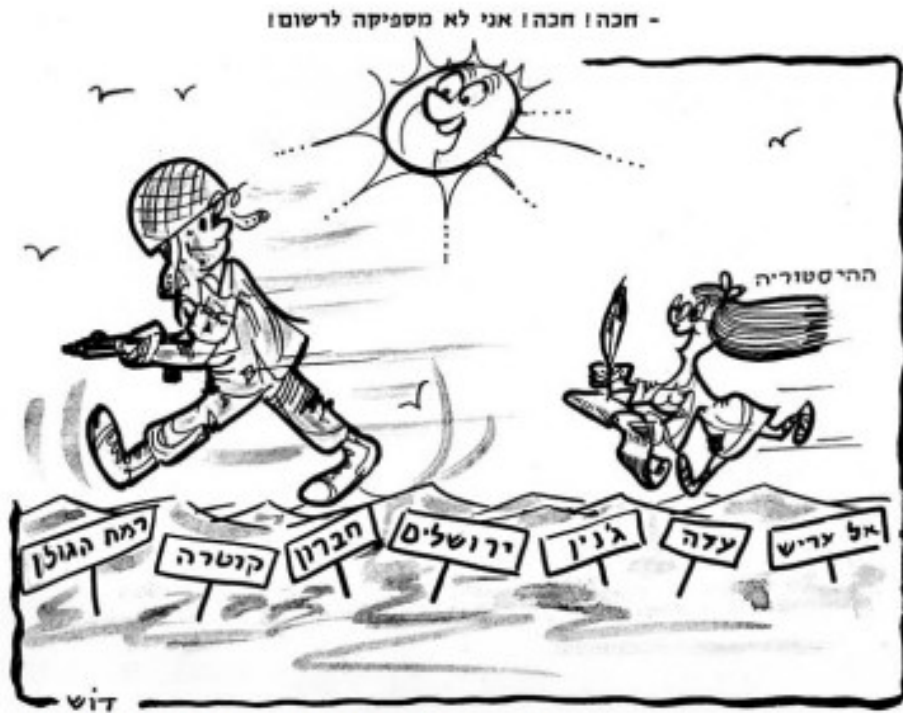
1 קריקטורת דוש, 1967

קרדיט: שאלון 2261

קריקטורה: "סליחה שניצחנו!", 1967

מה רואים?

חייל ישראלי צועד מעל שלטים של ערים שנכבשו, כמו ירושלים וחברון, ולצידו דמות של ההיסטוריה. הכיתוב: "חכה! חכה! אני לא מספיקה לרשום!".

(א' קישון, דוש (ק' גרדוש), סליחה שניצחנו, ספרית מעריב, 1967)

קרדיט: א' קישון, דוש (ק' גרדוש), סליחה שניצחנו, ספרית מעריב, 1967; נספח לשאלון 022261

מפה: מהלכי מלחמת ששת הימים

מה רואים?

מפה בשם "מלחמת בזק של ששה ימים, 5-10 ביוני 1967": חיצים של התקדמות הצבא בסיני, בירדן ובסוריה, וטבלת כוחות. המקרא מציין את קו שביתת הנשק ואת השטחים שנכבשו.

(א) בר נביא [עורך] האטלס ההיסטורי תולדות עם ישראל מימי האבות עד ימינו, מסלול, 1992, עמ' 261

קרדיט: א' בר נביא (עורך), האטלס ההיסטורי התולדות העם, 1992, עמ' 261; נספח לשאלון 022261

השאלה המקורית

11. מלחמת ששת הימים (1967) ●

א. ●

הצג את הצעדים של מדינות ערב שהובילו למתיחות בין ובין מדינת ישראל בתקופה שלפני מלחמת ששת הימים. ●

הסבר את התגובות של מדינת ישראל על צעדים אלה. בתשובתך התייחס להנהגה בישראל ולחברה הישראלית. ●

(17 נקודות) ●

ב. במדינת ישראל חל שינוי ניכר בעקבות מלחמת ששת הימים. ●

הסבר קביעה זו. בתשובתך התייחס לכל אחד מן התחומים האלה: כלכלה, יחסים בין-לאומיים, חברה. ●

(16 נקודות) ●

תשובות מוצעות

- 11. מלחמת ששת הימים (1967)
- א. הצעדים של מדינות ערב שהובילו למתיחות ביניהן ובין מדינת ישראל בתקופה שלפני מלחמת ששת הימים: הניסיונות של סוריה להטות את מקורות הירדן, הפגזות על יישובים בעמק הירדן. פעולות של נאצר: ריכוז כוחות מצריים בסיני, סגירת מצרי טיראן ופינוי כוחות האו"ם מסיני. מלחמת התעמולה שניהל נאצר נגד ישראל והאיומים שלו להשמיד אותה. ברית חוסיין-נאצר.
- כניסת כוחות עירקיים לירדן.
- התגובות של מדינת ישראל על צעדים אלה: ההנהגה
- ישראל הכריזה שסגירת מצרי טיראן מהווה עילה למלחמה.
- גיוס מילואים נרחב בתגובה על ריכוז הצבא המצרי בחצי האי סיני.
- ניסיונות דיפלומטיים להביא לסיום המשבר.

התשובות מאוסף לא רשמי ולא אומתו מול מחווון משרד החינוך.

תשובות מוצעות

- הקמת ממשלת אחדות לאומית.
- החלטה להנחית מכת מנע בעקבות מידע מודיעיני על כוונת תקיפה מצד מצרים.
- החברה הישראלית
- התפתחה תחושה של חרדה קיומית.
- הכנות למגננה אזרחית: חפירת תעלות מסתור, הכנת מקלטים, תרגילי התגוננות, הכשרת בתי קברות המוניים.
- התגייסות נשים ונוער להחלפת הגברים בעבודה ובשמירה.
- לחץ ציבורי להקמת ממשלת אחדות לאומית.
- בספרי הלימוד: היי סקול 2, עמ' 220-222, 225; לילך 2, עמ' 186-187, 189; מט"ח 2, עמ' 180-185; רכס 2, עמ' 215-227; שזר 2, עמ' 171-175, 184.
- ב. השינוי הניכר שחל במדינת ישראל בעקבות מלחמת ששת הימים:
- בתחום הכלכלה: האצת המעבר ממיתון לשגשוג כלכלי; בנייה רחבת היקף; השקעות מחוץ לארץ, עלייה ברמת החיים.

התשובות מאוסף לא רשמי ולא אומתו מול מחווון משרד החינוך.

תשובות מוצעות

- בתחום היחסים הבין-לאומיים: עליית קרנה וחשיבותה של מדינת ישראל בעיני ארצות הברית, שהחלה לראות בה נכס אסטרטגי במזרח התיכון; ניתוק היחסים עם ברית המועצות וגרורותיה; התקררות היחסים עם צרפת, שהייתה ספקית הנשק העיקרית של ישראל עד אז; החלטה 242, הקובעת שנסיגה משטחים תתרחש רק עם חתימה על הסכם שלום.
- בתחום החברה: מעבר מחרדה קיומית להרגשת ביטחון ועוצמה; התחיל הוויכוח בחברה הישראלית בעניין השטחים שנכבשו ובעניין הפלסטינים; גידול ניכר בהיקף העלייה לארץ.
- בספרי הלימוד: היי סקול 2, עמ' 229-235; לילך 2, עמ' 194-195; מט"ח 2, עמ' 186-187; רכס 2, עמ' 231-233, 239-240; שזר 2, עמ' 179-184.

תשובות מוצעות

- 10. מקור - מלחמת ששת הימים (1967)
- א. לפניך קטע ממאמר שכתב ההיסטוריון זכי שלום על התקופה שלפני מלחמת ששת הימים. בקטע מפורט ההסדר בין ישראל לבין מצרים לאחר מבצע קדש* (1956).
- מאז תום "מבצע קדש" היה חצי האי סיני אזור חֵץ מפורז [בלי כוחות צבא] בין ישראל ובין מצרים. ההסכמה של ממשלת ישראל לסגת מסיני ומרצועת עזה לאחר "מבצע קדש" לוותה בהסדר מדיני-צבאי, אשר הבטיח, חלקית לפחות, את אופיו המפורז של חצי האי סיני. במסגרת ההסדר הוסכם כי נוכחות של כוחות או"ם תהיה גורם חֵץ האמור לפקח על שמירת אופיו המפורז של חצי האי סיני. כמו כן ממשל הנשיא אייזנהאור מסר לישראל מחויבות אמריקנית מעורפלת להבטחת חופש השיט של ישראל במִצְרֵי אילת.
- הסבר אילו תנאים של ההסדר המתואר בקטע הופרו, ומדוע הפרה זו הובילה לפרוץ מלחמת ששת הימים.
- הבא גורם נוסף למלחמה זו על פי מה שלמדת.
- (18 נקודות)
- ב. הסבר את ההשפעה של מלחמה זו על מדינת ישראל בשניים מן התחומים האלה: כלכלה, ביטחון, חברה.
- (15 נקודות)

התשובות מאוסף לא רשמי ולא אומתו מול מחווין משרד החינוך.

תשובות מוצעות

- 10. מקור – מלחמת ששת הימים (1967)
- א. אילו תנאים של ההסדר המתואר בקטע הופרו:
- נאצר ריכז כוחות צבאיים, ציוד צבאי ותחמושת בחצי־האי סיני, שנקבע בהסדר שהוא אזור חיץ מפורז.
- נאצר דרש מהאו"ם לפנות את כוחותיו מסיני, כוחות שהיו אמורים לפקח על אופיו המפורז של האזור.
- נאצר סגר את המצרים ומנע שיט חופשי לאילת – פגיעה במחויבות האמריקנית להבטחת חופש השיט של ישראל במצרי איל.
- מדוע הפרה זו הובילה לפרוץ מלחמת ששת הימים:
- הפרה זו לוותה במלחמת תעמולה שניהלו מנהיגי מדינות ערב. הם איימו להשמיד את ישראל, והכריזו שיצאו למלחמה נגדה.
- בתגובה על ההפרה בוטה זו ישראל גייסה את כוח המילואים.
- הניסיונות הדיפלומטיים להביא לסיום המשבר לא צלחו.
- לחץ של הצבא ושל דעת הקהל בישראל על הממשלה לצאת למלחמה כדי לזכות ביתרון ההפתעה.

התשובות מאוסף לא רשמי ולא אומתו מול מחווין משרד החינוך.

תשובות מוצעות

- ממשלת ישראל החליטה להנחית מכת מנע בעקבות מידע מודיעיני על כוונת תקיפה מצד מצרים. גורמים נוספים למלחמה זו:
- הסלמה במתח בין ישראל לעולם הערבי בשל הניסיונות להטיית מקורות הירדן והמאבק על המים. עליית המתח בגבול הסורי בעקבות המאבק על המים ושאלת האזורים המפורזים.
- הקמת אש"ף ופעולותיו נגד ישראל.
- מעורבות המעצמות: ברית-המועצות עודדה את סוריה ומצרים לפעול נגד ישראל.
- התחושה של סוריה ומצרים שישראל חלשה וזו שעת כושר לחידוש המלחמה נגדה בגלל חילופי השלטון.
- הסכם הגנה בין מצרים לסוריה (נובמבר 1966) ובין מצרים לירדן (מאי 1967).
- בספרי הלימוד: היי סקול 2, עמ' 215, 220-222; לילך 2, עמ' 186-187; מט"ח 2, עמ' 180-184; רכס 2, עמ' 215-226; שזר 2, עמ' 171-175, 184.
- ב. ההשפעה של מלחמה זו על מדינת ישראל:
- בתחום הכלכלה: שגשוג כלכלי; בנייה רחבת היקף; השקעות מחוץ לארץ.

התשובות מאוסף לא רשמי ולא אומתו מול מחווון משרד החינוך.

תשובות מוצעות

- בתחום הביטחון: ההתרחבות הטריטוריאלית העניקה לישראל יתרונות טופוגרפיים ואסטרטגיים (תצפית מרמת הגולן ומהחרמון בצפון, תצפית מהרי יהודה והשומרון על מישור החוף, שימוש בשטחי סיני לאימונים צבאיים); הוקמו בסיסים צבאיים לאורך קווי הגבול החדשים; חודשים ספורים לאחר המלחמה פרצה מלחמת "ההתשה"; בתגובה בנתה ישראל קווי ביצורים לאורך התעלה (קו בר-לב).
- בתחום החברה: התחיל הוויכוח בחברה הישראלית בנוגע לשטחים שנכבשו ובנוגע לפלסטינים; גידול ניכר בהיקף העלייה לארץ.
- בספרי הלימוד: היי סקול 2, עמ' 229-235; לילך 2, עמ' 194-195; מט"ח 2, עמ' 186-187; רכס 2, עמ' 131-133, 239-240; שזר 2, עמ' 179-184.

נושאי המצגת

- מלחמת ששת הימים
- מלחמת ששת הימים (1967) / מלחמת יום הכיפורים (1973)
- מלחמת ששת הימים (1967)
- נאצר יזם כמה צעדים תוקפניים נוספים
- פעולות של נאצר שהפרו את הסכמי 1957
- אבדות רבות לצבאות ערב
- לצבאות ערב אבדות רבות
- שינויים במפה הפוליטית

- הסבר תופעה או סיבות בעזרת החומר שלמדתם
- ביסוס הטענה בציטוט או התייחסות ישירה לקטע
- השוואה: דמיון והבדל בין מושגים או גישות
- נימוק עמדה באמצעות מושגים מקצועיים

✗ כותבים את ההגדרה (הצג) מתוך הקטע במקום מהחומר שלמדתם - ההגדרה חייבת לבוא מהלימוד.

✗ מציינים את המושג בלי להציג אותו - ציון בלבד לא מספיק.

✗ שוכחים לקשר את ההסבר לקטע עצמו - חובה ציטוט או התייחסות ישירה לקטע.

✗ כותבים תשובה כללית בלי המושגים המקצועיים מהמחווין.

לצפייה

צפו בסרטון "מלחמת ששת הימים - הגורמים לפרוץ המלחמה ומהלכה" - גם בעמוד הנושא, בלשונית "סרטון".
<https://www.youtube.com/watch?v=OUqUM1d4g4g>
הסרטון הוא קישור חיצוני (YouTube) ולא נבדק מול תוכן השאלון או מחוון משרד החינוך.

עברו שוב על נושאי המצגת, תרגלו במשחקים, ונסו את שאלת הבגרות בעמוד הנושא.
בהצלחה!